

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WATERSCHAP
DE OUDE EN NIEUWE LANDEN II. (1959) 1960-1985

Waterschap De Mark - Vlietlanden

L.R. Priester

INLEIDING

Geschiedenis en inrichting van de organisatie

Het waterschap De Oude en Nieuwe Landen lag in de gemeenten Hoeven en Oudenbosch en had een omvang van circa 600 ha.¹

Gedurende de in deze inventaris beschreven periode omvatte de taak van het waterschap vrijwel uitsluitend de totstandkoming en het beheer en onderhoud van waterstaatswerken betreffende de waterkwantiteit (gemalen en waterlopen). Het waterschap had van de in zijn gebied gelegen waterkeringen alleen De Hoge Koedijk in beheer en onderhoud, terwijl de overige ressorteerden onder het hoogheemraadschap West-Brabant (tot 1971 De Brabantse Bandijk).² De wegen van het waterschap zijn in de jaren '50 in eigendom, beheer en onderhoud overgedragen aan de gemeente Oudenbosch.³

Het hoogste orgaan van het waterschap was de door de stemgerechtigden gevormde algemene vergadering. Het aantal stemmen dat een stemgerechtigde toekwam, werd vastgesteld naar de voor de betrokken stemgerechtigde berekende totale aanslag in de waterschapslasten. Tot de wijziging van het bijzonder reglement van het waterschap per 1 januari 1967 bedroeg het aantal stemmen bij een aanslag van

≥ f 5,- < f 10,-: één,
≥ f 10,- < f 20,-: twee,
≥ f 20,- < f 35,-: drie,
≥ f 35,- < f 50,-: vier,
≥ f 50,- < f 70,-: vijf,
 < f 70,-: zes,
en < f 70,-: voor iedere f 35,- één.⁴

Na de reglementswijziging bedroeg het aantal stemmen bij een aanslag van

≥ f 25,- < f 50,-: één,
≥ f 50,- < f 75,-: twee,
≥ f 75,-: < f 105,-: drie,
≥ f 105,- < f 150,-: vier,
≥ f 150,- < f 200,-: vijf,
≥ f 200,- < f 275,-: zes,
en ≥ f 275,-: voor iedere f 75,- één.⁵

Het dagelijks bestuur van het waterschap bestond uit een voorzitter (dijkgraaf) en twee leden. Zij werden door de algemene vergadering benoemd voor een periode van zes jaar. Verkiesbaar voor het dagelijks bestuur waren, afgezien van de stemgerechtigden, zij die pachter, gebruiker of rentmeester waren van het onroerend goed waarvoor zij werden gekozen.⁶ Het dagelijks bestuur werd bijgestaan door een secretaris-penningmeester, aangesteld door de algemene vergadering.

Tot 1967 hief het waterschap drie verschillende omslagen:

- omslag A, ter bestrijding van de kosten van bemaling en afwatering, geheven in vier klassen van ongebouwde eigendommen gelegen ≤ 1,80 m + NAP;
- omslag B, ter bestrijding van de kosten van onderhoud der wegen, geheven hectaregewijs van de ongebouwde eigendommen; de omslag diende ter financiering van de afkoopsom betaald aan de gemeente Oudenbosch wegens verdwijning van de onderhoudsplicht;
- omslag ter bestrijding van de algemene kosten van het waterschap à 2% van de kadastrale belastbare opbrengst gebouwde en f 2,- per ha voor de ongebouwde eigendommen.⁷

1. Zie de kaart.

2. Inv. nr. **OL35**.

3. Inv. nr. **OL8**.

4. Arch. Oude en Nieuwe Landen 1670-1959, inv. nr. **OL48**.

5. Inv. nr. **OL7**.

6. Inv. nr. **OL6**.

7. Inv. nr. **OL8**.

Na de reglementswijziging bleven twee omslagen over:

- omslag A, ter bestrijding van de kosten van de waterbeheersing inclusief de kosten van het personeel werkzaam in het belang van de waterbeheersing, geheven hectaregewijs van de in het waterschap gelegen ongebouwde en gebouwde eigendommen die werden ingedeeld in twee klassen en aangeslagen naar de volgende verhoudingscijfers: eerste klasse 2 (ongebouwde eigendommen met een gemiddelde hoogte $\leq 1,30$ m + NAP, tweede klasse 1 (ongebouwde eigendommen met een gemiddelde hoogte $> 1,30$ m + NAP en de gebouwde eigendommen);
- omslag B, ter bestrijding van de overige kosten, geheven hectaregewijs van de in het waterschap gelegen ongebouwde en gebouwde eigendommen; deze omslag werd verminderd met de inkomsten uit de eigendommen van het waterschap die geen waterstaatswerken waren.

Voor de heffing van de waterschapslasten gold voor de ongebouwde eigendommen hun kadastrale grootte, voor de gebouwde eigendommen een grootte afgeleid uit hun voor de grondbelasting vastgestelde opbrengst, waarbij *f* 200,- van die opbrengst werd gelijkgesteld met 1 ha.¹

Na een jarenlange discussie besloten Provinciale Staten van Noord-Brabant op 22 juni 1984 (goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 6 november 1985, nr 54) tot een fusie van de waterschappen Heerjansland, De Hoevense Beemden, De Sint Maartenspolder en De Oude en Nieuwe Landen. Het nieuwe waterschap kreeg de naam De Mark-Vlietlanden. Het zetelde in Roosendaal en had een grootte van ongeveer 16.450 ha. Gedeputeerde Staten bepaalden op 26 november 1985 de inwerkingtreding van bovengenoemd besluit op 1 januari 1986.²

Geschiedenis van het archief

Het archief werd bewaard in de archiefbewaarplaats van de gemeente Oudenbosch. Met het beheer was de streekarchivaris van het streekarchivariaat De Markkant te Etten-Leur belast. Na de concentratie in 1986 werden de archivalia overgebracht naar de archiefbewaarplaats van het waterschap De Mark-Vlietlanden te Roosendaal. Het archief is vrijwel integraal bewaard gebleven. Alleen de doorslagen van de grootboekkaarten over 1964 zijn niet aangetroffen.

Verantwoording van de inventarisatie

In 1980 is door de toenmalige adspirant middelbaar archiefambtenaar van het streekarchivariaat De Markkant, J.J.A.M. Koenen, het archief van het waterschap tot 1960 geïntariseerd. De administratieve veranderingen die het gevolg waren van de dood van de toenmalige secretaris-penningmeester in laatstgenoemd jaar, vormden klaarblijkelijk voldoende reden een caesuur aan te brengen.³ Selectie ter vernietiging van archivalia heeft toen niet plaatsgevonden.⁴ In 1994 is het archief van het waterschap van 1960 tot aan de opheffing per 1 januari 1986 geïntariseerd. Bij de ordening van het, ruwweg per onderwerp gevormde archief, is gebruik gemaakt van het schema van J.L. van der Gouw zoals toegepast door L.M. Hollestelle.⁵ Selectie voor vernietiging is gebeurd op basis van de uit 1993 daterende 'lijst van voor vernietiging/bewaring in aanmerking komende archiefbescheiden van waterschappen van na 1935'. Van de vernietiging is een verklaring opgemaakt, die berust in het archief van het waterschap De Mark-Vlietlanden. Voor inventarisatie bedroeg de omvang van het archief 4 m³, na selectie van de voor vernietiging in aanmerking komende stukken 1,65 m³.

Aanwijzingen voor de gebruiker

Tot 1962 liep het dienstjaar van 1 juli tot en met 30 juni, daarna van 1 januari tot en met 31 december. De tussenliggende periode werd overbrugd door een 'dienstjaar' van 1 juli 1960 tot en met 31 december 1961.

Wijze van citeren

Waterschap De Mark-Vlietlanden, Arch. waterschap Oude en Nieuwe Landen 1960 - 1985, inv. nr...

1. Inv. nr. [OL7](#).
2. Inv. nr. [OL5](#).
3. De aard van de administratieve wijzigingen is niet nader aangeduid.
4. Inv. nr. [OL12](#).
5. L.M. Hollestelle, Gebundelde inventarissen van de archieven van de polders en waterschappen van het voormalige waterschap Axeler ambacht 1595 - 1965 (Waterschap De Drie Ambachten; Terneuzen, 1989).

INVENTARIS

Stukken van algemene aard

NOTULEN

- OL1.** Notulen van de algemene vergaderingen, 1950 mei 20 - 1985 dec. 23. 1 deel
- OL2-OL3.** Notulen van de vergaderingen van het bestuur, 1956 - 1985. 2 delen
- OL2.** 1956 mei 17 - 1980 dec. 9
- OL3.** 1981 feb. 9 - 1985 dec. 30.

INGEKOMEN EN AFSCHRIFTEN EN DOORSLAGEN VAN UITGAANDE STUKKEN

- OL4.** Ingekomen stukken bij en afschriften en doorslagen van uitgaande stukken van het bestuur, 1960 feb. 4 - 1985 dec. 11. 1 pak

Stukken betreffende bijzondere onderwerpen

OPHEFFING

- OL5.** Stukken betreffende de samenvoeging van de waterschappen Heerjansland, Hoevense Beemden, Sint-Maartenspolder en Oude en Nieuwe Landen, en de oprichting van het waterschap De Mark Vlietlanden, 1969 - 1985. 1 pak

GRONDGEBIED

- OL5A.** Grenskaarten, 1966. Concept. 1 omslag

REGLEMENTERING

- OL6.** Algemeen waterschapsreglement voor Noord-Brabant, vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Brabant op 1961 jan. 26. Met wijzigingen, 1964 - 1983. Gedrukt. 1 omslag
- OL7.** Bijzonder reglement van het waterschap, vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Brabant op 1966 mrt. 18. Gedrukt. 1 stuk
- OL8.** Stukken betreffende de wijziging van het bijzonder reglement van het waterschap, 1960 - 1963, 1979 - 1982. 1 omslag

BESTUUR

- OL9.** Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1959 - 1962. 1 omslag

HULPMIDDELEN VOOR DE UITVOERING VAN DE TAAK

Personeel

- OL10.** Algemeen waterschapsambtenarenreglement voor Noord-Brabant, vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Brabant, 1966 mrt. 18. Met wijziging, 1969. Gedrukt. 2 stukken

OL11. Foto's van de receptie ter gelegenheid van het afscheid van machinist C. van de Lindeloof in hotel 'De Kroon' in Oudenbosch, 1974 dec. 1 omslag

Archief

OL12. Stukken betreffende de zorg voor het archief, 1980 - 1982. 1 omslag

Verwerving van inkomsten

OL13. Stukken betreffende de vaststelling en wijziging van de omslagverordening, 1978 - 1984. 1 pak

OL14. Stukken betreffende de gemeenschappelijke regeling met betrekking tot de mechanische leggeradministratie en de centrale invordering van waterschapslasten, 1975 - 1985. 1 pak

OL15-OL17. 'Perceelregisters', 1969, 1971, 1985 3 omslagen

OL15. 1969.

OL16. 1971.

OL17. 1985.

OL18. 'Artikelregister', 1985. 1 deel

OL19. Kadastrale kaarten van het waterschap, 1971, 1973, 1976 - 1977, 1980 - 1985. 1 pak

Vermogensbeheer

OL20. Stukken betreffende de aan- en verkoop van gronden, 1960 - 1964. 1 omslag

OL21. Stukken betreffende de verkoop van de voormalige dienstwoning, 1985. 3 stukken

OL22. Stukken betreffende de uitgifte van gronden in erfpacht, 1952 - 1985. 1 pak

Financiën

OL23. Begroting van inkomsten en uitgaven, 1960 - 1986. Met memories van toelichting en begrotingswijzigingen. 1 pak

OL24. Dossier inzake het Kroonberoep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant tot onthouding van goedkeuring aan de besluiten van de algemene vergadering van 2 mei 1977 tot vaststelling van de gewijzigde begroting voor 1976 en de begroting voor 1977, 1975 - 1980. 1 pak

OL25-OL27. Doorslagen van grootboekkaarten, 1960 - 1963, 1965 - 1985. 3 pakken

OL25. 1960 juli 1 - 1963, 1965 - 1973.

OL26. 1974 - 1981.

OL27. 1982 - 1985.

OL28. Rekeningen van inkomsten en uitgaven, 1959 juli 1 - 1985. 1 pak

UITVOERING VAN DE TAAK

Toezicht

OL29. Keur van het waterschap, 1965. Concept. 1 stuk

OL30. Stukken betreffende de vaststelling en wijziging van het reglement op de watergangen in Noord-Brabant door Provinciale Staten van Noord-Brabant, 1967 - 1985. 1 omslag

OL31. Stukken betreffende verleende vergunningen, 1961 - 1985. 1 pak

OL32. Stukken betreffende de verlening van ontheffingen van de verbodsbepalingen van het reglement op de watergangen aan de gemeente Oudenbosch, 1964 - 1982. 1 pak

Beheer en onderhoud van waterstaatswerken

OL33. Afschriften van de legger A van de waterleidingen, (na 1906). 1 pak

OL34. Stukken betreffende de verbetering van de waterlopen in de gebieden van de waterschappen Sint-Maartenspolder en Oude en Nieuwe Landen, 1964 - 1975. 1 pak

OL35. Dossier inzake de intrekking van de legger van de waterkeringen door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 1968 - 1969. 1 omslag

OL36. Stukken betreffende de ruilverkaveling Oud-Gastel - Oudenbosch, 1973 - 1985. 1 pak

Samenwerking met andere waterschappen

OL37-OL38. Stukken betreffende de gecombineerde bemaling van de waterschappen Sint-Maartenspolder, Hoevense Beemden en Oude en Nieuwe Landen, 1967 - 1985. 2 pakken

OL37. Voorbereiding en totstandkoming.

OL38. Beheer.